

**FIRST ANNUAL REPORT ON THE
IMPLEMENTATION AND OPERATION OF PART 2
(FINANCE) OF THE WALES ACT 2014**

First Annual Report on the Implementation and Operation of Part 2 (Finance) of the Wales Act 2014

Presented to Parliament pursuant to Section 23(1)(b) of
the Wales Act 2014

Presented to the National Assembly for Wales pursuant to
Section 23(1)(c) of the Wales Act 2014

December 2015

© Crown copyright 2015

This publication is licensed under the terms of the Open Government Licence v3.0 except where otherwise stated. To view this licence, visit nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3 or write to the Information Policy Team, The National Archives, Kew, London TW9 4DU, or email: psi@nationalarchives.gsi.gov.uk.

Where we have identified any third party copyright information you will need to obtain permission from the copyright holders concerned.

This publication is available at www.gov.uk/government/publications

Any enquiries regarding this publication should be sent to us at correspondence@walesoffice.gsi.gov.uk

Printed in the UK on behalf of the Controller of Her Majesty's Stationery Office

FOREWORD

The Wales Act 2014 devolves a comprehensive package of tax and borrowing powers to the National Assembly for Wales and the Welsh Government, giving them more tools to strengthen the economy and create more jobs.

One year on from its enactment, this report sets out progress in implementing the tax and borrowing powers being devolved under Part 2 of the Act. A great deal of progress has been made: business rates have been fully devolved and work is well underway to ensure Welsh taxes to replace Stamp Duty Land Tax and Landfill Tax come on stream in 2018. There is a great deal more to do, but the first year of implementation provides a solid foundation to work from.

The last year has also seen the Government map a path to a clear, robust and lasting devolution settlement for Wales. The draft Wales Bill, published in October, implements the St David's Day Agreement announced by the Prime Minister in February. It provides for a clearer devolution settlement, based on a reserved powers model, and a strengthening of devolution by devolving further powers to the Assembly and the Welsh Government.

A more accountable Assembly and Welsh Government are fundamental to the new devolution arrangements. Last month the Government announced a floor in Welsh relative funding of 115% of comparable spending in England, and our intention to remove the requirement for a referendum in order to implement the Welsh Rates of Income Tax.

These changes, and our continuing work to implement the devolution of tax and borrowing powers under the Wales Act 2014, will build a stronger Wales within a strong United Kingdom. It will mean strengthened, more accountable devolved government for Wales, with the Assembly and Welsh Government having the right tools to enable Wales to develop as a nation.

**RT HON STEPHEN CRABB MP
SECRETARY OF STATE FOR WALES**

CHAPTER 1

INTRODUCTION

Scope and Content of this Report

1. This report on Part 2 of the Wales Act 2014 is the first published since the Act gained Royal Assent on 17 December 2014.
2. Part 2 of the Wales Act 2014 deals exclusively with the devolution of financial powers. These include:
  - the creation of new Welsh Rates of Income Tax;
  - the disapplication of UK Stamp Duty Land Tax in Wales and provision for the introduction of a new Welsh tax on land transactions;
  - the disapplication of UK Landfill Tax in Wales and provision for the introduction of a new Welsh tax on disposals to landfill;
  - provision for borrowing by Welsh Ministers; and
  - the power to create new devolved taxes.
3. The financial provisions will be implemented over a number of years with the timetables for Stamp Duty Land Tax and Landfill Tax having been set out in the Command Paper¹ which accompanied the publication of the Wales Bill in March 2014.
4. In order that both Parliament and the National Assembly for Wales (the Assembly) are fully informed through this process, section 23 of the Wales Act 2014 requires the Secretary of State for Wales and Welsh Ministers to report annually on the implementation of this part of the Act. In order that both Parliament and the Assembly are informed of the views of both administrations: the Secretary of State for Wales is required to report to Parliament and provide a copy of the report to Welsh Ministers. Welsh Ministers are required to lay the report before the Assembly, and to report themselves to the Assembly and provide a copy to the Secretary of State. The Secretary of State is required to lay the Welsh Ministers' report before both Houses of Parliament. Both Governments will continue to report until the first anniversary of the day on which the last provisions of Part 2 come into force.
5. Section 23(7) of the Wales Act 2012 requires the annual reports to contain:
  - (a) *a statement of the steps which have been taken, whether by the maker of the report or by others, since the making of the previous report (or, in the case of the first report, since the passing of this Act) towards the commencement of the provisions of this Part,*
  - (b) *a statement of the steps which the maker of the report proposes should be taken, whether by the maker of the report or by others, towards the commencement of the provisions of this Part,*
  - (c) *an assessment of the operation of the provisions of this Part which have been commenced,*

---

¹ Cm 8838 *Wales Bill: Financial Empowerment and Accountability*
https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/294470/Wales_Bill_Command_Paper_-_English.pdf

(d) an assessment of the operation of any other powers to devolve taxes to the Assembly or to change the powers of the Welsh Ministers to borrow money, and of any other changes affecting the provisions inserted or amended by this Part,

(e) the effect of this Part on the amount of any payments made by the Secretary of State under section 118 of GOWA 2006 (payments into the Welsh Consolidated Fund), and

(f) any other matters concerning the sources of revenue for the Welsh Government that the maker of the report considers should be brought to the attention of Parliament or the Assembly.

6. *Annex A provides a detailed list of the paragraphs in this report which address each of these requirements. However, the report is not limited to these requirements, and may also contain any other matters that each Government believes to be relevant or useful to both Parliament and the Assembly.*

CHAPTER 2

WELSH RATES OF INCOME TAX

7. The Wales Act 2014 established that subject to the outcome of a referendum in Wales on the introduction of Welsh Rates of Income Tax, the main UK rates of income tax will be reduced by 10p for those defined as Welsh taxpayers, and the Assembly will be able to set, annually, new Welsh Rates of Income Tax (WRIT) which will be added to the reduced UK rates. The rest of the income tax structure will remain a non-devolved matter, and continue to be determined by the UK Parliament.
8. In the Spending Review and Autumn Statement 2015 we stated that we will legislate to remove the requirement to hold a referendum to implement the WRIT. The Government intends to implement this change in the new Wales Bill, which was published in draft form on 20 October 2015.
9. The UK Government will discuss the change with interested stakeholders, including the Welsh Government, in the coming months.

CHAPTER 3

WELSH TAXES ON LAND TRANSACTIONS AND DISPOSALS TO LANDFILL

Introduction

10. The Wales Act 2014 provides for the power to tax land transactions and waste disposals to landfill sites in Wales to be devolved to the Welsh Government and for Stamp Duty Land Tax (SDLT) and Landfill Tax to be disapplied in Wales. The Welsh Government have announced they will be introducing a Land Transaction Tax (LTT) and a Landfill Disposals Tax (LDT), which are expected to be introduced in April 2018. The UK taxes will cease to apply in Wales at this point and a corresponding adjustment will be made to the Welsh block grant.

Steps taken towards implementation

11. The Welsh Government has also announced they will be setting up a new body – the Welsh Revenue Authority (WRA) – to oversee the administration of its devolved taxes. The Tax Collection and Management (Wales) Bill, which will create the WRA and puts in place the legal framework for the collection and management of devolved taxes in Wales, was introduced into the Assembly on 13 July 2015.

12. The Welsh Government has announced that HMRC is the preferred partner to work with the WRA in administering the LTT. The WRA will administer the LDT, working with Natural Resources Wales on compliance activity.

13. HMRC has been developing proposals for how it will administer LTT. Its intention is to adapt its existing SDLT computer system to operate the devolved tax and to use existing experienced staff working on SDLT to carry out administration activities (for example, processing returns and following-up errors).

14. HMRC will also be undertaking some compliance work on LTT, which it proposes would be carried out by a specialist team based in Wales working closely with the operational team and the WRA. The Welsh Government has said that the WRA will undertake complex compliance and avoidance work for LTT – HMRC will work with Welsh Government to establish how the two organisations can most effectively work together on these cases.

15. HMRC's estimate of the costs of implementing their aspects of the LTT was reported to the Assembly Finance Committee in a letter from the Welsh Minister for Finance and Government Business on 4 November. The set-up costs are estimated to be between £2.5 million and £3 million and the running costs up to £1 million a year. HMRC may be required to charge VAT on some implementation activity, which would increase these figures – discussions are ongoing with the Welsh Government on this point.

16. Alongside this activity, HMRC has been working with officials from the Welsh Government to increase their understanding of HMRC's administration of SDLT and Landfill Tax and HMRC's broader tax powers. HMRC staff have also twice given evidence to the Assembly's Finance Committee in support of the Committee's inquiries into devolved tax matters.

Further steps that will be taken towards implementation

17. During the next year, HMRC will continue to refine its proposals for implementing the LTT. This will be particularly focused on agreeing how issues such as information sharing and interactions between the WRA and HMRC on compliance matters should be implemented. HMRC intends to set up a project to manage this activity and also develop a plan for 'switching off' SDLT in Wales.
18. In relation to Landfill Tax, HMRC will focus on planning for the transfer of full responsibility to the Assembly for the taxation of the disposal of waste to landfill from April 2018. A communications plan to provide information to Landfill Tax operators and users of landfill sites in Wales will be developed.
19. HMRC will also continue to help the Welsh Government and the WRA to build capability by providing further support in understanding HMRC's administration of taxes, in particular issues relating to SDLT and Landfill Tax.
20. The devolution of both taxes will be accompanied by a corresponding adjustment to the block grant. Further information on the effects of the tax powers on the Welsh block grant can be found in chapter 6 of this report.

CHAPTER 4

BORROWING POWERS

21. The provisions in the Wales Act 2014 enable Welsh Ministers to borrow for the following purposes from April 2018

- The Act retained the Welsh Government's existing in-year current borrowing powers of up to £500m, whereby Welsh Ministers can borrow from the National Loans Fund (NLF) via the Secretary of State for Wales in order to provide a working balance to the Welsh Consolidated Fund (WCF) or to manage in-year volatility of receipts (where actual income differs from the forecast receipts for that month);
- The Act extended the circumstances under which the Welsh Government can access current borrowing. This enables the Welsh Government to borrow across years to deal with differences between the full year forecast and outturn receipts for devolved taxes. This across years borrowing must again be from the NLF via the Secretary of State for Wales, can be up to £200m each year (within the existing £500m overall cap) and must be repaid within 4 years.
- The statutory capital borrowing limit was set by the Wales Act 2014 at £500 million. This limit was set to reflect the c.£200 million of devolved tax revenues from April 2018 and also to enable the Welsh Government to proceed with improvements to the M4 (should it choose to do so) in advance of an element of income tax being devolved. Within the overall limit, HM Treasury agreed that the Welsh Government can borrow up to £125 million each year (from 2018-19 onwards).

22. In advance of implementing the Welsh Government's new borrowing powers in April 2018, the Government has agreed that the Welsh Government can use its existing, more limited, borrowing powers to proceed with improvements to the M4 (should it choose to do so). The amounts that the Welsh Government can borrow during this period are subject to HM Treasury agreement. This arrangement therefore provides the Welsh Government with the option to begin investing in the M4 in anticipation of devolved tax revenues. As this effectively gives the Welsh Government early access to their new borrowing powers, any amounts borrowed under these existing powers will count towards the £500 million cap.

23. In addition to borrowing from the NLF as above and from commercial banks, the St David's Day Command Paper ² committed that the Welsh Government will be able to issue bonds to borrow for capital expenditure.

Steps towards implementation

24. The UK and Welsh Governments are now working to agree a detailed process for enabling borrowing from the National Loans Fund. We will also be taking forward the creation of Welsh Bonds in due course.

---

² Cm 9020 *Powers For a Purpose: Towards a Lasting Devolution Settlement for Wales*
https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/408587/47683_CM9020_ENGLISH.pdf

CHAPTER 5

POWER TO CREATE NEW TAXES

25. With the agreement of both governments, further existing taxes can now be devolved and the Assembly is able to introduce new Wales-specific taxes. These powers support the ongoing evolution of devolved responsibilities and provide the Assembly with a new means of achieving policy outcomes, as well as potentially raising additional revenues.

Steps towards implementation

26. A process for creating new taxes and/or devolving existing taxes was set out in the Command Paper that accompanied the Wales Act 2014 (see footnote 1).

27. A range of criteria for assessing proposals for new taxes was set out in the Command Paper and the UK Government is committed to working with the Welsh Government to assess any such proposals in a timely manner.

28. This power came into force on the same date as the Wales Act 2014.

CHAPTER 6

EFFECT OF NEW POWERS ON THE WELSH BLOCK GRANT

29. A fundamental principle of tax devolution is that an element of the block grant is exchanged for the ability to levy taxes. The arrangements for block grant adjustments in relation to the Wales Act 2014 will be agreed by the Joint Exchequer Committee.
30. The Command Paper (see footnote 1) set out the arrangements for a block grant adjustment in relation to the WRIT, reflecting a recommendation of the Silk Commission. Under these arrangements, the initial adjustment reflects the tax foregone by the UK Government, and this is then grown via the indexed deduction mechanism originally proposed by the Holtham Commission. The full details of these arrangements can be found in the Command Paper. The UK and Welsh governments will discuss the implementation of this mechanism alongside the introduction of the WRIT.
31. As the Silk Commission didn't make a recommendation for the block grant adjustment mechanism in relation to the fully devolved taxes (Stamp Duty Land Tax and Landfill Tax), the Command Paper set out a potential approach. This involves an initial adjustment (again reflecting the tax foregone by the UK Government) and then a small percentage reduction in all subsequent Barnett consequentials (to reflect the proportion of Welsh Government spending that is funded by the two taxes). Since the paper was published, a funding floor in the level of relative funding provided to the Welsh Government has been introduced. We will therefore continue to discuss the approach to these block grant adjustments with the Welsh Government, in order to agree a fair adjustment mechanism that works alongside both the Barnett Formula and the funding floor.

CHAPTER 7

OTHER ACTIVITIES TOWARDS IMPLEMENTATION

Forecasts by the Office for Budget Responsibility (OBR)

32. The OBR began publishing forecasts of Welsh taxes alongside the Autumn Statement 2014 and will continue to publish these forecasts twice a year. The forecasts at the Autumn Statement 2015 reflected the taxes that will be devolved to the Welsh Government under the Wales Act 2014, including 10 pence of each income tax band.

Cash Reserve

33. The Command Paper (footnote 1) set out that the UK Government will provide the Welsh Government with the ability to pay surplus tax revenues into a cash reserve to help manage the volatility in its budget resulting from its new tax powers.

34. The cash reserve will become operational alongside the devolution of SDLT and Landfill Tax in 2018.

CHAPTER 8

OTHER REPORTING REQUIREMENTS

35. In addition to the areas covered discussed in previous chapters (**make footnote - steps taken towards implementation, steps yet to be taken and effect of provisions on the block grant**), section 23 of the Wales Act 2014 requires annual reports on Part 2 of the Act to include:

- an assessment of the operation of the provisions of Part 2 that have been implemented;
- an assessment of the operation of any other powers to devolve taxes to the Assembly or to change the powers of the Welsh Ministers to borrow money, and of any other changes affecting the provisions inserted or amended by Part 2;
- a statement of the effect of Part 2 on the amount of any payments made by the Secretary of State under section 118 of the Government of Wales Act 2006 (payments into the Welsh Consolidated Fund); and
- any other matters concerning the sources of revenue for the Welsh Government that the maker of the report considers should be brought to the attention of Parliament or the Assembly.

36. This report is the first following the Act receiving Royal Assent in December 2014. It should be noted that, in accordance with section 29(2)(b) of the Act, all provisions of Part 2 came into force two months after enactment with the exception of the sections relating to the WRIT and borrowing by Welsh Ministers. The borrowing provisions will require Orders from HM Treasury before they are fully implemented. An assessment of the operation of the borrowing provisions will therefore follow in future annual reports. The Government has committed to removing the requirement for a referendum in order to implement the WRIT and intends to make this change in the forthcoming Wales Bill.

37. In addition to the Wales Act 2014 provisions, Non-Domestic Rates were fully devolved on 1 April 2015 as recommended by the Silk Commission. While the Welsh Government already sets the rates (so no legislation was required in the Wales Act 2014), the revenues generated didn't previously have a direct impact on the funding available to the Welsh Government. From April 2015, under full devolution, the Welsh Government retains all Non-Domestic Rates generated in Wales rather than a population share of changes in UK Government spending funded by English Non-Domestic Rates.

CONCLUSION

38. Section 23 of the Wales Act 2014 stipulates that the Annual Report on the implementation and operation of Part 2 of that Act should be laid on or before the anniversary of the date on which Royal Assent was received (17 December 2014).
39. The past year has seen the first steps in moving toward the full implementation of the Act. Legislation is being scrutinised by the Assembly that will take forward the implementation of devolved taxes on land transactions and disposals to landfill and the UK Government has committed that the Welsh Government will be able to issue bonds in future to borrow for capital expenditure.
40. In addition, the UK Government has set out its intention to remove the requirement for a referendum on the devolution of a portion of income tax as provided for in the Wales Act.
41. The next annual report on the implementation of Part 2 of the Wales Act 2014 will be published, in accordance with Section 23(3)(b) of the Act, before 17 December 2016.

Annex A – Reporting Requirements in the Scotland Act 2012 and where they are addressed in this report

1. *a statement of the steps that have been taken, whether by the maker of the report or by others, since the making of the previous report (or, in the case of the first report, since the passing of this Act) towards implementation of the provisions of this Part,*

Chapter 2: Paragraph 8
Chapter 3: Paragraphs 11-16
Chapter 4: Paragraphs 22-23
Chapter 5: Paragraphs 26-28

2. *a statement of the steps that the maker of the report proposes should be taken, whether by the maker of the report or by others, towards the implementation of the provisions of this Part,*

Chapter 2: Paragraphs 9
Chapter 3: Paragraphs 17-20
Chapter 4: Paragraph 24

3. *an assessment of the operation of the provisions of this Part that have been implemented,*

see Chapter 9

4. *an assessment of the operation of any other powers to devolve taxes to the Assembly or to change the powers of the Welsh Ministers to borrow money, and of any other changes affecting the provisions inserted or amended by this Part,*

see Chapter 9

5. *a statement of the effect of this Part on the amount of any payments made by the Secretary of State under section 118 of GOWA 2006 (payments into the Welsh Consolidated Fund), and*

see Chapter 9

6. *any other matters concerning the sources of revenue for the Welsh Government that the maker of the report considers should be brought to the attention of Parliament or the Assembly.*

see Chapter 9

[This page intentionally blank]

[This page intentionally blank]

**Atodiad A - Gofynion Adrodd yn Neddff yr Alban 2012 ac ymhle y rhoddir sylw
iddynt yn yr adroddiad hwn**

1. datganiad o'r camau sydd wedi'u cymryd, boed gan y sawl sydd wedi gwneud yr adroddiad neu gan eraill, ers gwneud yr adroddiad blaenorol (neu, yn achos yr adroddiad cyntaf, ers pasio'r Ddeddf hon) tuag at weithredu darpariaethau'r rhan hon,

Pennod 2: Paragraff 8
Pennod 3: Paragraffau 11-16
Pennod 4: Paragraffau 22-23
Pennod 5: Paragraffau 26-28

2. datganiad ynglŷn â'r camau y mae'r sawl sydd wedi gwneud yr adroddiad yn cynnig y dylid eu cymryd, boed gan y sawl sydd wedi gwneud yr adroddiad neu gan eraill, tuag at weithredu darpariaethau'r Rhan hon,

Pennod 2: Paragraff 9
Pennod 3: Paragraffau 17-20
Pennod 4: Paragraff 24

3. asesiad o ddarpariaethau'r Rhan hon sydd wedi'u rhoi ar waith;

gweler Pennod 9

4. asesiad o weithredu unrhyw bwerau eraill i ddatganoli trethi i'r Cynulliad neu i newid pwerau Gweinidogion Cymru i fenthycu arian, ac unrhyw newidiadau eraill sy'n effeithio ar y darpariaethau a gynhwyyswyd neu a ddiwygiwyd yn sgil Rhan 2;

gweler Pennod 9

5. datganiad ynglŷn ag effaith Rhan 2 ar swm unrhyw daliadau a wneir gan yr Ysgrifennydd Gwiadol o dan adran 118 o Ddeddf Lywodraeth Cymru 200 (taliadau i Gronfa Gyfunol Cymru);

gweler Pennod 9

6. unrhyw faterion eraill sy'n berthnasol i ffynonellau cyllid i Lywodraeth Cymru y mae'r sawl sy'n gwneud yr adroddiad yn ystyried y dylid tynnu sylw'r Senedd neu'r Cynulliad iddynt;

gweler Pennod 9

CASGLIAD

38. Mae Adran 23 o Ddeddf Cymru 2014 yn pennu y dylid gosod yr adroddiad Blyneddol am weithredau Rhan 2 o'r Ddeddf honno a'i rhoi ar waith ar ben-blwydd dyddiad derbyn Cydsyniad Brenhinol neu cyn hynny (17 Rhagfyr 2014).

39. Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, gwelwyd y camau cyntaf wrth inni symud ymlaen at roi'r Ddeddf ar waith yn llawn. Mae'r Cynulliad yn craffu ar ddeddfwriaeth a fydd yn bwrw ymlaen i weithredu trethi datganoledig ar drafodiadau tir a gwaredu i safleoedd tirïenwi ac mae Llywodraeth y Deyrnas Unedig wedi ymrwymo y bydd Llywodraeth Cymru'n gallu cyhoeddi bondiau yn y dyfodol i fenthycu ar gyfer gwariant cyfalaf.

40. At hynny, mae Llywodraeth y Deyrnas Unedig wedi dweud mai ei bwriad yw dilu'r gofyniad i gynnal refferendwm ar ddatganoli cyfran o'r dreth incwm y darparwyd ar ei gyfer yn Neddf Cymru

41. Cyhoeddwr yr adroddiad blyneddol nesaf am weithredu Rhan 2 o Ddeddf Cymru 2014, yn unol ag Adran 23(3)(b) o'r Ddeddf, cyn 17 Rhagfyr 2016.

35. Yn ogystal â'r meysydd a drafodwyd yn y penodau blaenorol (**trednodyn** - **camau a gymerwyd tuag at weithredu, camau i'w cymryd eto, ac effaith y darpariaethau ar y grant bloc**), mae adran 23 o Ddeddf Cymru 2014 yn mynnu bod adroddiadau blynyddol am Ran 2 o'r Ddeddf yn cynnwys:

- asesiad o ddarpariaethau Rhan 2 sydd wedi'u rhoi ar waith;
- asesiad o weithredu unrhyw bwerau eraill i ddatganoill trethi i'r Cynulliad neu i newid pwerau Gweinidogion Cymru i fenthycu arian, ac unrhyw newidiadau eraill sy'n effeithio ar y darpariaethau a gynhwyswyd neu a ddiwygwyd yn sgîl Rhan 2;
- datganiad ynglŷn ag effaith Rhan 2 am swm unrhyw daliadau a wneir gan yr Ysgrifennydd Gwiadol o dan adran 118 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (taliadau i Gronfa Gyfunol Cymru); ac
- unrhyw faterion eraill sy'n berthnasol i ffynonellau cyllid i Llywodraeth Cymru y mae'r sawl sy'n gwneud yr adroddiad yn ystyried y dylid tynnu sylw'r Senedd neu'r Cynulliad iddynt.

36. Yr adroddiad hwn yw'r cyntaf ar ôl i'r Ddeddf gael cydsyniad brenhinol ym mis Rhagfyr 2014. Dylid nodi, yn unol ag adran 29(2)(b) o'r Ddeddf, fod holl ddarpariaethau Rhan 2 wedi dod i rym ddau fis ar ôl deddfu ac eithrio'r adrannau sy'n berthnasol i Gyfraddau Treth Incwm Cymru a benthycu gan Weiniogion Cymru. Bydd gofyn cael Gorchmynion gan Drysorlys EM ar gyfer y darpariaethau benthycu cyn eu rhoi ar waith yn llwyr. Felly, asesir sut y rhoddir y darpariaethau benthycu ar waith mewn adroddiadau blynyddol yn y dyfodol. Mae'r Llywodraeth wedi ymrwymo i ddileu'r gofyniad i gynnal effeirendwm er mwyn rhoi Gyfraddau Treth Incwm Cymru ar waith ac mae'n bwriadu newid hyn ym Mil Cymru sydd ar y gweill.

37. Yn ogystal â darpariaethau Ddeddf Cymru 2014, datganoilwyd Ardrethi Annomestig yn llwyr ar 1 Ebrill 2015, yn unol ag argymhellion Comisiwn Silk. Er bod Llywodraeth Cymru eisoes yn gosod yr ardrethi (ac felly nad oedd gofyn cael deddfwriaeth yn Ndeddf Cymru 2014), nid oedd y cyllid a gynhrychwyd yn cael effaith uniongyrchol ar y cyllid oedd ar gael i Llywodraeth Cymru. Ers mis Ebrill 2015, a'r drefn wedi'i datganoill llawn, bydd Llywodraeth Cymru'n cadw'r holl Ardrethi Annomestig a gynhrychir yng Nghymru yn hytrach na chyfrân o'r newidiadau yng ngwariant Llywodraeth y Deyrnas Unedig ar sail y boblogaeth, a ariennir drwy Drethi Annomestig Lloegr.

Rhagolygon y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol (y Swyddfa)

32. Dechreuodd y Swyddfa gyhoeddi rhagolygon ar gyfer trethi Cymru ochr yn ochr â Datganiad yr Hydref yn 2014 a bydd yn parhau i gyhoeddi'r rhagolygon hyn ddwywaith y flwyddyn. Roedd y rhagolygon yn Natganiad yr Hydref yn 2015 yn adlewyrchu'r trethi a ddatganoir i Lywodraeth Cymru o dan Ddeddf Cymru 2014, gan gynnwys 10 ceiniog ym mhob band treth incwm.

Cronfa Wrth Gefn

33. Roedd y Papur Gorchymyn (troednodyn 1) yn dweud y bydd Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn rhoi'r gallu i Lywodraeth Cymru dalu'r dreth sy'n weddill i Gronfa wrth gefn i'w helpu i reoli sefyllfa gyfnewidiol ei chyllideb a fydd yn codi yn sgil ei phwerau trethu newydd.

34. Daw'r y Gronfa wrth gefn ar waith ochr yn ochr â datganoill Treth Dir y Treth Stamp a'r Dreth Dirlenwi yn 2018.

EFFAITH PWERAU NEWYDD AR GRANT BLOCC CYMRU

29. Un o egyptdodion syffaenol datganoli trethi yw bod elfen o'r grant bloc yn cael ei chyfnewid am y gallu i godi trethi. Bydd gofyn cael cytundeb Cydbwyllogor y Trysorlys ynghlyn â'r trefniadau ar gyfer addasiadau i'r grant bloc yng nghyswllt Deddf Cymru 2014.

30. Yn y Papur Gorchymyn (gweler troednodyn 1), mae'r trefniadau ar gyfer addasu'r grant bloc yng nghyswllt Cyfraddau Treth Incwm Cymru, gan adlewyrchu un o argymhellion Comisiwn Silk. O dan y trefniadau hyn, mae'r addasiad cychwynnol yn adlewyrchu'r dreth y bydd Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn ei hildio, ac yna, datblygir hyn drwy ddefnyddio'r mecanwaith didynnu wedi'i fynegi a gynigwyd yn wreiddiol gan Comisiwn Holtiam. Mae manylion llawn y trefniadau hyn i'w gweld yn y Papur Gorchymyn. Bydd llywodraeth y Deyrnas Unedig a llywodraeth Cymru yn trafod gweithredur mecanwaith hwn ochr yn ochr â chyflwyno Cyfraddau Treth Incwm Cymru.

31. Ni chatwyd argymhelliaid gan Comisiwn Silk ynghylch y mecanwaith ar gyfer addasu'r grant bloc gyda golwg ar y trethi a ddatganolir yn llwyr (Treth Dir y Dreth Stamp ar Dreth Dirlenwi), ac felly awgrymwyd dull posibl yn y Papur Gorchymyn. Mae hyn yn gofygu addasiad cychwynnol (unwaith eto'n adlewyrchu'r dreth yn cael ei hildio gan Llywodraeth y Deyrnas Unedig) ac yn ostyngiad canranol bychan yn holl symiau dilynianol Barnett (i adlewyrchu'r gyfran o wariant Llywodraeth Cymru sy'n cael ei hariannu drwy'r ddwy dreth). Ers cyhoeddi'r papur, cyflwynwyd i'fai gyllid waelodol ar gyfer y gyllid cymharol a roddir i Llywodraeth Cymru. Byddwn feily'n parhau i drafod â Llywodraeth Cymru sut i fynd ati i ymddrin â'r addasiadau hyn i'r grant bloc, er mwyn cytuno ar fecanwaith addasu teg sy'n gweithio ochr yn ochr â Fformwla Barnett a hefyd â'r trefniadau cyllid gwaelodol.

24. Mae Llywodraeth y Deyrnas Unedig a Llywodraeth Cymru bellach yn gweithio i gyfuno ar proses fanwl er mwyn galluogi benthyca o'r Gronfa Benthyciadau Cenedlaethol. Byddwn hefyd yn bwrw ymlaen i greu Bondiau Cymru maes o law.

PENNOD 5

PŴER I GREU TRETHI NEWYDD

25. Gyda chytundeb y ddwy lywodraeth, gellir datganoli rhagor o drethi sy'n bodoli eisoes yn awr ac mae'r Cynulliad yn gallu cyflwyno trethi newydd penodol-i-Gymru. Mae'r pŵerau hyn yn cefnogi'r esblygu parhaus ar gyffwrdddebau datganoledig ac maent yn rhoi ffordd newydd i'r Cynulliad wireddu canlyniadau polisi, yn ogystal o bosibl â chodi cyllid ychwanegol.

Camau a gymerwyd tuag at roi hyn ar waith

26. Roedd proses ar gyfer creu trethi newydd a/neu ddatganoli trethi presennol yn y Papur Gorchymyn a gyhoeddwyd gyda Deddf Cymru 2014 (gweler troednodyn 1).

27. Roedd y Papur Gorchymyn yn cynnwys cyfres o feini prawf ar gyfer asesu cynigion ynglŷn â threthi newydd ac mae Llywodraeth y Deyrnas Unedig wedi ymrwymo i weithio gyda Llywodraeth Cymru i asesu unrhyw gynigion o'r fath mewn da bryd.

28. Daeth y pŵer hwn i rym ar yr un dyddiad â Deddf Cymru 2014.

PWERAU BENTHYCA

21. Mae darpariaethau Deddf Cymru 2014 yn galluogi Gweinidogion Cymru i fenthyca arian at y dibenion a ganlyn o fis Ebrill 2018 ymlaen

- Yn y Ddeddf roedd pwerau benthyca cyfreddol Llywodraeth Cymru yn ystod y flwyddyn yn cael eu cadw ar y lefel presennol, sef hyd at £500m. Gall Gweinidogion Cymru fenthyca o'r Gronfa Benthyciadau Cenedlaethol drwy Ysgrifennydd Gwiadol Cymru er mwyn darparu balans gweithio ar gyfer Cronfa Gyfunol Cymru neu er mwyn rheoli natur gyfrnewidiol derbyniadau o fewn blwyddyn (lle bydd yr incwm gwirioneddol yn wahanol i'r derbyniadau a ragwelwyd ar gyfer y mis hwnnw);

- Roedd y Ddeddf yn estyn yr amgylchiadau hynny lle y caiff Llywodraeth Cymru i fenthyca arian ar draws blwyddoedd er mwyn ymdopi â gwahaniaethau rhwng y rhagamcanion blwyddyn gyfan a'r derbyniadau ail dro drwy drefni sydd wedi'u datganoli. Unwaith eto, rhaid i'r benthyca hwn ar draws blwyddoedd dod o'r Gronfa Benthyciadau Cenedlaethol drwy Ysgrifennydd Gwiadol Cymru. Gall fod yn hyd at £200m bob blwyddyn (o fewn cyfanswm y cap presennol, sef £500m) a rhaid ei ad-dalu o fewn 4 blynedd.

- Yn Neddff Cymru 2014, y trefn benthyca cyfatef statudol a benwyd oedd £500 miliwn. Penwyd y trefn hwn er mwyn adlewyrchu'r c. £200 o gyllid trefn datganoledig a wellid o fis Ebrill 2018 ymlaen a hwyd er mwyn galluogi Llywodraeth Cymru i fwrw ymlaen â gwelliannau i'r M4 (os bydd yn dewis gwneud hynny) cyn datganoli elfen o'r drefn incwm. O fewn y trefn cyffredinol, roedd Trysorlys EM yn cytuno y caiff Llywodraeth Cymru fenthyca hyd at £125 miliwn bob blwyddyn (o 2018-19 ymlaen).

22. Cyn rhoi pwerau benthyca newydd Llywodraeth Cymru ar waith ym mis Ebrill 2018, mae Llywodraeth y Deyrnas Unedig wedi cytuno y caiff Llywodraeth Cymru ddefnyddio'r phwerau benthyca presennol, sy'n fwy cyfyngedig, i fwrw ymlaen â gwelliannau i'r M4 (os bydd yn dewis gwneud hynny). Mae'r symiau y caiff Llywodraeth Cymru gael eu benthyg yn ystod y cyfnod hwn yn amodol ar gyfundeb Trysorlys EM. Felly, mae'r trefniant hwn yn golygu y gall Llywodraeth Cymru ddewis dechrau buddsoddi yn yr M4 gan ragweld y cyllid a ddaw drwy ddatganoli trefni. Gan fod hwn mewn gwirionedd yn golygu bod Llywodraeth Cymru yn gallu manteisio ar ei phwerau benthyca newydd yn gynnar, bydd unrhyw symiau a gaiff fenthyg o dan y pwerau presennol hyn yn cyfrif tuag at y cap o £500 miliwn.

23. Yn ogystal â benthyca o'r Gronfa Benthyciadau Cenedlaethol fel y nodir uchod ac o fanciau masnachol, roedd Papur Gorchymyn Dydd Gŵyl Dewi² yn ymrwymo y bydd Llywodraeth Cymru yn gallu dyroddi bondiau er mwyn cael benthyg arian ar gyfer gwariant cyfatef.

Camau a gymewyd tuag at roi hyn ar waith

² Cm 9020 Pwerau at Bwrpas: Tuag at Seiliad Datganoli sy'n para i Gymru
https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/408589/47683_CM9020_WELSH.pdf

16. Ochr yn ochr â'r gwaith hwn, mae Cyllid a Thollau EM wedi bod yn gweithio gyda swyddogion Llywodraeth Cymru er mwyn iddynt ddeall yn well sut mae Cyllid a Thollau EM yn gweinyddu Treth Dir y Dreth Stamp a'r Dreth Dirlenwi a'i bwerau trethu ehangach, Mae staff Cyllid a Thollau EM hefyd wedi rhoi tystiolaeth ddwywaith i Bwyllgor Cyllid y Cynulliad i gynorthwyo'r Pwyllgor wrth iddo ymchwilio i faterion sy'n ymwneud â threthi datganoledig.

Camau pellach i'w cymryd tuag at roi'r darpariaethau ar waith

17. Yn ystod y fwyddyn nesaf, bydd Cyllid a Thollau EM yn parhau i freinio'i gyngion ar gyfer gweithredur Dreth Trafodiadau Tir. Bydd hyn yn canolbwyntio'n benodol ar gytno ynglyn â sut i dylid ymdrin â materion megis rhannu gwybodaeth a rhwyngweithio rhwng Awdurdod Cyllid Cymru a Chyllid a Thollau EM ym maes cydymffurfio. Mae Cyllid a Thollau EM hefyd yn bwriadu sefydlu prosect i reoli'r gweithgarwch hwn a hefyd i ddatblygu cynllun ar gyfer 'dirwyn i ben' Treth Dir y Dreth Stamp yng Nghymru.

18. O ran y Dreth Dirlenwi, bydd Cyllid a Thollau EM yn canolbwyntio ar gynllunio i drosglwyddo cyfrifoldeb llawn i'r Cynulliad am drethu gwaredu gwastaff i safleoedd tirlenwi o fis Ebrill 2018 ymlaen. Datblygir cynllun cyfathrebu i roi gwybodaeth i weithredwyr y Dreth Dirlenwi a defnyddwyr safleoedd tirlenwi yng Nghymru.

19. Bydd Cyllid a Thollau EM hefyd yn parhau i helpu Llywodraeth Cymru ac Awdurdod Cyllid Cymru i feithrin eu gallu drwy ddarparu rhagor o gymorth i bobl ddeall sut mae Cyllid a Thollau EM yn gweinyddu trethi, yn enwedig ynghylch materion sy'n berthnasol i Dreth Dir y Dreth Stamp a'r Dreth Dirlenwi.

20. Wrth ddatgano'i'r ddwy dreth, bydd y grant bloc yn cael ei addasu i wneud iawn am y newid. Mae rhagor o wybodaeth am effeithiau'r pwerau i drethu ar grant bloc Cymru i'w gweld ym mhennod 6 o'r adroddiad hwn.

TRETHI TRAFODIADAU TIR A GWAREDU I SAFLEOEDD TIRLENWI YNG
NGHYMRU

Rhagarweiniad

10. Mae Deddf Cymru 2014 yn darparu ar gyfer datganoill'r pŵer i drethu trafodiadau tir a gwaredu gwastaff i safleoedd tirlenwi yng Nghymru i Lywodraeth Cymru ac ar gyfer datgymhwyso Treth Dir y Dreth Stamp ar Dreth Dirlenwi yng Nghymru. Mae Lywodraeth Cymru wedi cyhoeddi y bydd yn cyflwyno Treth Trafodiadau Tir a Treth Gwaredadau Tirlenwi, a disgwylir y caiff y rhain eu cyflwyno ym mis Ebrill 2018. O'r adeg honno ymlaen, ni fydd trethi'r Deyrnas Unedig yn cael eu rhoi ar waith yng Nghymru ac fe gaiff grant bloc Cymru ei addasu i wneud iawn am hyn.

Camau a gymerwyd tuag at roi hyn ar waith

11. Mae Lywodraeth Cymru hefyd wedi cyhoeddi y bydd yn sefydlu coff newydd - Awdurdod Cyllid Cymru - i oruchwylio gweinyddu ei threthi datganoledig. Cyflwynwyd Bil Casgliu a Rheoli Trethi (Cymru), a fydd yn creu Awdurdod Cyllid Cymru ac yn rhoi ar waith y fframwaith cyfreithiol ar gyfer casgliu a rheoli trethi datganoledig yng Nghymru i'r Cynulliad ar 13 Gorffennaf 2015.

12. Mae Lywodraeth Cymru wedi cyhoeddi mair partner a ffefrir ganddi i weithio gydag Awdurdod Cyllid Cymru i weinyddu'r Dreth Trafodiadau Tir yw Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi. Bydd Awdurdod Cyllid Cymru'n gweinyddu'r Dreth Trafodiadau Tir, gan weithio gyda Chyfoeth Naturiol Cymru ar weithgareddau cydymffurfio.

13. Mae Cyllid a Thollau EM wedi bod yn datblygu cynigion ar gyfer sut y bydd yn gweinyddu'r Dreth Trafodiadau Tir. Ei fwrad yw addasu'r system gyffriadurol mae'n ei defnyddio ar hyn o bryd ar gyfer Treth Dir y Dreth Stamp i weithredu'r dreth ddatganoledig a defnyddio staff profiadol sydd ganddo eisoës sy'n gweithio ar honno i wneud y gwaith gweinyddu (er enghraifft, prosesu datganiadau a dilyn trywydd gwaliau).

14. Bydd Cyllid a Thollau EM hefyd yn gwneud rhywfaint o waith cydymffurfio ar y Dreth Trafodiadau Tir, gan gynnig y byddai hyn yn cael ei wneud gan dim arbenigol sy'n gweithio yng Nghymru ac yn gweithio'n agos gyda'r tîm gweithredol ac Awdurdod Cyllid Cymru. Mae Lywodraeth Cymru wedi dweud y bydd Awdurdod Cyllid Cymru'n gwneud gwaith cymhleth ym maes cydymffurfio ac osgoi sy'n berthnasol i'r Dreth Trafodiadau Tir - bydd Cyllid a Thollau EM yn gweithio gyda Lywodraeth Cymru er mwyn gweld sut orau y gall y ddau sefydliaid gydweithio ar yr achosion hyn.

15. Cyflwynwyd amcangyfrif Cyllid a Thollau EM o gostau rhoi eu heffennau o'r Dreth Trafodiadau Tir ar waith i Bwyllgor Cyllid y Cynulliad mewn llythyr gan Weinidog Cyllid a Busnes y Lywodraeth yng Nghymru ar 4 Tachwedd. Amcangyfrifir y byddai'r costau sefydlu rhwng £2.5 miliwn a £3 miliwn ac y byddai'r costau cynnal hyd at £1 miliwn y flwyddyn. Mae'n bosibl y byddai rhaid i Gyllid a Thollau EM godi TAW ar rywfaint o'r gweithgarwch gweithredu, sy'n golygu y byddai'r ffigurau hyn yn cynyddu – mae trafodaethau ar y gweill gyda Lywodraeth Cymru ar y pwynt hwn.

CYFRADDAU TRETH INCWM CYMRU

7. Setydlwyd drwy Ddeddf Cymru 2014, yn amodol ar ganlyniad refferendwm yng Nghymru ynglŷn â chyflwyno Cyfraddau Treth Incwm i Gymru, y caiff prif gyfraddau treth incwm y Deyrnas Unedig eu gostwng 10c i'r rheini sy'n cael eu diffinio'n drethdalwyr Cymru, ac y bydd y Cynulliad yn cael gosod, bob blyddyn, Gyfraddau Treth Incwm newydd i Gymru a gaffi eu hychwanegu at gyfraddau gostyngol y Deyrnas Unedig. Bydd gweddill y strwythur treth incwm yn parhau'n fater sydd heb ei ddatganoli, a Senedd y Deyrnas Unedig a fydd yn pennu hyn o hyd.

8. Yn yr Adolygiad o Wariant a Datganiad yr Hydref yn 2015, dywedwyd y byddwn yn deddfu i ddileu'r gofyniad i gynnal refferendwm er mwyn rhoi Cyfraddau Treth Incwm Cymru ar waith. Mae'r Llywodraeth yn bwriadu rhoi'r newid hwn ar waith ym Mili Cymru, bil newydd a gyhoeddwyd ar ei ffurf ddriff ar 20 Hydref 2015.

9. Bydd Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn trafod y newid gyda rhanddeiliaid perthnasol, gan gynnwys Llywodraeth Cymru, yn y misoedd nesaf.

- (c) *asesiad o sut mae darpariaethau'r Rhan hon sydd wedi'u cychwyn yn cael eu rhoi ar waith,*
- (d) *asesiad o sut mae unrhyw bwerau eraill i ddatganoli trethi i'r Cynulliad neu i newid pwerau Gweinidogion Cymru i fenthycu arian wedi'u rhoi ar waith, ac o unrhyw newidiadau eraill sy'n effeithio ar y darpariaethau a gynhwyswyd neu a ddiwygiwyd drwy'r Rhan hon,*
- (e) *effaith y Rhan hon ar swm unrhyw daliadau gan yr Ysgrifennydd Gwladol o dan adran 118 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (taliadau i Gronfa Gyfunol Cymru), ac*
- (f) *unrhyw faterion eraill sy'n berthnasol i ffynonellau cyllid Llywodraeth Cymru y mae'r sawl sy'n gwneud yr adroddiad yn ystyried y dylid tyngu sylw'r Senedd neu'r Cynulliad atynt.*
6. *Yn Atodiad A rhoddir rhestr o'r paragraffau yn yr adroddiad hwn sy'n ymateb i bob un o'r gofynion hyn. Serch hynny, nid yw'r adroddiad yn gyfyngedig i'r gofynion hyn, ac fe gaiff hefyd gymwys unrhyw faterion eraill y mae'r naill Lywodraeth neu'r llall yn credu eu bod yn berthnasol neu'n ddefnyddiol i'r Senedd ac i'r Cynulliad.*

RHAGARWEINIAD

Cwmpas a Chynwys yr Adroddiad hwn

1. Yr adroddiad hwn am Ran 2 o Ddeddf Cymru 2014 yw'r cyntaf sydd wedi'i gyhoeddi ers i'r Ddeddf gael cydsyniad Brenhinol ar 17 Rhagfyr 2014.

2. Mae Rhan 2 o Ddeddf Cymru 2014 yn ymdrin â datganoli pwerau ariannol yn unig. Mae'r rhain yn cynnwys:

- creu Cyfraddau Treth Incwm newydd i Gymru;
- datgymhwysio Treth Dir Treth Stamp y Deyrnas Unedig yng Nghymru a darparu ar gyfer cyflwyno treth newydd ar drafodiadau tir yng Nghymru;
- datgymhwysio Treth Dirlenw'r Deyrnas Unedig yng Nghymru a darparu ar gyfer cyflwyno treth newydd ar warediadau i safleoedd dirlenwi yng Nghymru;
- darpariaeth i Weinidogion Cymru allu benthycu;
- y pŵer i greu trethi datganoliedig newydd.

3. Rhoddir y darpariaethau ariannol ar waitn dros nifer o flynyddoedd ac mae'r amserienni ar gyfer Treth Dir y Dreth Dirlenwi wedi'u cynnwys yn Y Papur Gorchymyn¹ a o gyhoeddwyd gyda Bill Cymru ym mis Mawrth 2014.

4. Er mwyn i'r Senedd a Chynulliad Cenedlaethol Cymru (y Cynulliad) gael gywbodaeth iawn drwy gydol y broses hon, mae adran 23 o Ddeddf Cymru 2014 yn ei gwneud yn ofynnol i Ysgrifennydd Gwladol Cymru a Gweinidogion Cymru gyflwyno adroddiad bob blwyddyn am weithredur rhan hon o'r Ddeddf. Er mwyn i'r Senedd a'r Cynulliad wybod beth yw barn y ddwy weinyddiaeth: mae gofyn i Ysgrifennydd Gwladol Cymru adrodd i'r Senedd a darparu copi o'r adroddiad i Weinidogion Cymru. Mae gofyn i Weinidogion Cymru osod yr adroddiad gerbron y Cynulliad, rhoi adroddiad eu hunain i'r Cynulliad, a darparu copi i'r Ysgrifennydd Gwladol. Mae gofyn i'r Ysgrifennydd Gwladol osod adroddiad Gweinidogion Cymru gerbron Dau Dŷ'r Senedd. Bydd y ddwy Lywodraeth yn parhau i gyflwyno adroddiadau tan ben-blwydd cyntaf y diwrnod y daeth darpariaethau olaf Rhan 2 i rym.

5. Yn ôl Adran 23(7) o Ddeddf Cymru 2012, mae gofyn i'r adroddiadau blynyddol gynnwys: [cyfieithiad o'r Ddeddf Saesneg yw'r canlynol]

(a) datganiad am y camau a gymerwyd, boed hynny gan y sawl sydd wedi gwneud yr adroddiad neu gan eraill, ers gwneud yr adroddiad blaenorol (neu, yn achos yr adroddiad cyntaf, ers pasio'r Ddeddf hon) tuag at gyhochwyn darpariaethau'r Rhan hon,

(b) datganiad am y camau y mae'r sawl sy'n gwneud yr adroddiad yn cynnig y dylid eu cymryd, boed hynny gan y sawl sy'n gwneud yr adroddiad neu gan eraill, tuag at gyhochwyn darpariaethau'r Rhan hon,

¹ Cm 8838 Bil Cymru: Atebolrwydd a Grymuso Ariannol
https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/294471/Wales_Bill_CO
mmand_Paper_-_Welsh.pdf

RHAGAIR

Mae Deddf Cymru 2014 yn datganoli pecyn cynhwysfawr o bwerau trethu a benthycu i Gynulliad Cenedlaethol Cymru a Llywodraeth Cymru, gan roi rhagor o artau iddynt gryfhau'r economi a chreu rhagor o swyddi.

Fliwyddyn ar ôl deddfu, mae'r adroddiad hwn yn sôn am y cynnydd sydd wedi'i wneud o ran gweithredu'r bwerau trethu a benthycu a ddatganoliwyd o dan Ran 2 o'r Ddeddf. Mae llawer iawn o gynnydd wedi'i wneud; mae ardrethi busnes wedi'u datganoli'n llwyr a'r gwaith wedi hen ddechrau i sicrhau bod trethi yn lle Treth Dir y Dreth Stamp a'r Dreth Dirienw'n cael eu rhoi ar waith yn 2018. Mae llawer o waith i'w wneud eto, ond mae'r fliwyddyn weithredu gyntaf yn syffiaen gadarn ar gyfer bwrw ymlaen.

Yn ystod y fliwyddyn ddiwethaf hefyd, gweilwyd y Llywodraeth yn mapio llwybr at setliad datganoli cadarn i Gymru a fydd yn para. Mae Bil drafft Cymru, a gyhoeddwyd ym mis Hydref, yn rhoi ar waith Gyfundeb Dydd Gwyl Dewi a gyhoeddwyd gan Brif Weinidog y Deyrnas Unedig ym mis Chwefror. Mae'n darparu ar gyfer setliad datganoli eglurach, a hwnnw wedi'i seilio ar fodol cadw bwerau a chryfhau datganoli drwy ddatganoli rhagor o bwerau i'r Cynulliad ac i Llywodraeth Cymru.

Mae cael Cynulliad a Llywodraeth yng Nghymru sy'n fwy atebol yn elfennau hanfodol o'r treftniadau datganoli newydd. Fis diwethaf, cyhoeddodd y Llywodraeth gyllid gwaelodol cymharol i Gymru, sef 115% o'r gwariant cyfatebol yn Lloegr, a'n bwriad o ddileu'r gofyniad i gynnal refferendwm er mwyn rhoi Cyfraddau Treth Incwm Cymru ar waith.

Bydd y newidiadau hyn, a'n gwaith parhaus i ddatganoli bwerau trethu a benthycu o dan Ddeddf Cymru 2014, yn adeiladu Cymru gryfach o fewn Teyrnas Unedig gref. Bydd yn goiygu bod gan Gymru lywodraeth ddatganoledig gryfach a mwy atebol, ac y bydd gan y Cynulliad a Llywodraeth Cymru yr artau cywir i alluogi Cymru i ddatblygu fel cenedl.

Y GWIR ANRHYDEDDUS STEPHEN CRABB AS
YSGRIFENNYDD GWLADOL CYMRU

© Hawffraint y Goron 2015

Trwyddedir y cyhoeddiad hwn o dan delerau'r Drwydded Llywodraeth Agored f3.0 ac eithrio lle y nodir fel arall. I weld y drwydded hon, ewch i nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3 neu ysgrifennwch at: Information Policy Team, The National Archive, Kew, London TW9 4DU, neu anfonwch e-bost i: psi@nationalarchives.gsi.gov.uk. Os ydym wedi nodi unrhyw wybodaeth am hawffraint trydydd parti, bydd angen ichi gael caniatâd y sawl bla'u'r hawffraint berthnasol.

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael yn www.gov.uk/government/publications

Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglyn â'r cyhoeddiad hwn atom ni yn correspondence@walesoffice.gsi.gov.uk

Fe'i hargraffwyd yn y Deyrnas Unedig ar ran Rheolwr Llyfrfa E! Mawrhydi!

Yr Adroddiad Blynyddol Cyntaf am Weithredau a Rhoi ar Waith Ran 2 (Cyllid) o Ddeddf Cymru 2014

Fe'i cyflwynwyd i'r Senedd yn unol ag Adran 23(1)(b) o
Ddeddf Cymru 2014

Fe'i cyflwynwyd i Gynulliad Cenedlaethol Cymru yn unol
ag Adran 23(1)(c) o Ddeddf Cymru 2014

Rhagfyr 2015

**YR ADRODDIAD BLYNYDDOL CYNTAF AM
WEITHREDU A RHOI AR WAITH RAN 2
(CYLLID) O DDEDF CYMRU 2014**